

Čís. 90.

Zákon ze dne 19. prosince 1913,**kterým se povoluje 10 milionů korun na přípravné práce k mírovému jednání.**

Na základě usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

K úhradě nákladů na přípravné práce k mírovým jednáním povoluje se 10 milionů korun, z nichž 5 milionů korun je k volné dispozici předsedovi ministerstva a ministru zahraničních věcí.

§ 2.

Zákon tento nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

§ 3.

Provedení tohoto zákona ukládá se ministru financí.

T. G. Masaryk v. r.

Dr. Kramář v. r.

Dr. Al. Rašín v. r.

Čís. 91.

Zákon ze dne 19. prosince 1918**o 8hodinné době pracovní.**

Z usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

Délka doby pracovní.

§ 1.

1. V podnicích živnostenskému řádu podrobených nebo po živnostensku provozovaných nesmí skutečná pracovní doba zaměstnanců trvati zásadně déle, než osm hodin ve dvacetičtyřech hodinách nebo nejvýše čtyřicet osm hodin týdně.

2. Předpis tento platí také pro podniky, závody a ústavy provozované státem, veřejnými nebo soukromými svazky, fondy, spolky a společnostmi, at jsou rázu výdělečného, všeužitečného nebo dobročinného.

3. Totéž ustanovení platí také pro hornické podniky (doly, koksovny, pražírny a vysoké pece) pod zemí i na povrchu. Vjezd a výjezd považují se za práci pomocnou podle § 7. ale nesmí se tím směna prodloužiti o více než půl hodiny, počítajíc od vjezdu prvního až do výjezdu posledního dělníka téže směny. Při pracích, konaných za trvale vysoké teploty, nedostatečného větrání a za přítoku vody může báňský úřad, vyslechnuv důvěrníky dělnictva a správu závodu, přiměřeně zkrátiti dobu pracovní, aby nepřesahovala s dobou vjezdu a výjezdu sedm hodin.

4. Ustanovení odstavce 1. platí také pro osoby v zemědělských a lesních podnicích pravidelně zaměstnané, které žijí mimo domácnost hospodářovu a mají plat denní, týdenní nebo měsíční.

5. Ministr sociální péče může ve shodě s ministry účastněnými dovoliti jednotlivým skupinám podniků, zejména dopravním a zemědělským i jinou úpravu pracovní doby než v odstavci 1. uvedenou, nepřesahuje-li úhrnem v období čtyřnedělním 192 hodiny.

§ 2.

Zaměstnavateli je zakázáno vydávati zaměstnanci, který pracuje v jeho závodě, práci domů za tím účelem, aby se prodlužovala pracovní doba v § 1. stanovená. Výjimka je dovolena pouze podle § 6.

Pracovní přestávky.

§ 3.

1. Rozdělití pracovní dobu, a to jak denní tak týdenní, jakož i stanovití pevné přestávky ponechává se dohodě zaměstnavatelů a zaměstnanců.

2. Nejdéle však po pěti hodinách nepřetržitě práce musí se poskytnouti přestávka aspoň čtvrt hodiny. Mladiství zaměstnanci do 18 let stáří nesmí však pracovati nepřetržitě déle než čtyři hodiny. Přestávky tyto odpadnouti mohou u zaměstnanců starších 18 let, když za pravidelného chodu výroby je zajištěn přiměřený čas k oddechu.

§ 4.

1. Nezbytně musí se poskytnouti zaměstnancům jednou týdně nerušená přestávka aspoň 32 hodin.

2. Tato přestávka připadá v závodech, v nichž výroba může se přerušiti technicky bez obtíží, zpravidla na neděli, nejsou-li zákonem o nedělním klidu dovoleny výjimky.

3. Další výjimky z třicetidvouhodinového klidu připouští se pro podniky nepřetržitě provozované, když by vystřídání dělníků (záměna noční směny za denní) nebyla jinak možná a provozování z důvodů technických nebo bez podstatné poruchy výroby nemůže se přerušiti a vyžaduje nutné obsluhy a dozoru. V takových případech prodlužuje se denní, pokud se týče týdenní doba pracovní stanovená v § 1. ale směny musí se tak rozdělití, aby 32hodinový klid připadal zaměstnanci vždy aspoň třetí týden na neděli.

4. Hodiny, o něž při střídání dělníků práce v týdně přesahuje čtyřicet osm hodin, považují se za práci přes čas. (§ 6).

5. Výjimky, v předchozích odstavcích naznačené, povoluje jednotlivým druhům podniků ministr sociální péče ve srozumění se účastněnými ministry.

§ 5.

1. Nerušená přestávka v § 4 naznačená pochází se pro ženy v továrnách zaměstnané již v sobotu, nejpozději o druhé hodině odpoledne.

2. Ministr sociální péče může v dohodě se účastněnými ministry z tohoto ustanovení v mezích předepsané týdenní doby pracovní povolit určité výjimky pro druhy podniků, v nichž součinnost žen je nezbytná pro nerušený chod závodu.

Práce přes čas.

§ 6.

1. Byl-li pravidelný provoz přerušen živelnými událostmi nebo nehodami, či nastala-li ve veřejném zájmu nebo z jiných naléhavých důvodů zvýšená potřeba práce a nelze učiniti jiných opatření, může se povolit podnikům, po případě i více podnikům hromadně, aby dočasně prodloužily pracovní dobu, nejdéle však na dobu čtyř týdnů v roce a nejvýše o dvě hodiny denně. Takové povolení pro podniky živnostenské inspekci podléhající uděluje živnostenský inspektor, pro podniky hornické báňský revírní úřad, pro práce železniční ministerstvo železnic, pro podniky zemědělské a lesní obecní představenstvo a pro ostatní podniky, závody a ústavy politická správa I. stolice.

2. Další práci přes čas až dvě hodiny denně na dobu nejdéle šestnácti neděl v roce může povolit za těchto okolností pro podniky hornické báňské hejtmanskví, pro práce železniční ministerstvo železnic, pro podniky zemědělské a lesnické politická správa I. stolice a pro ostatní podniky, závody a ústavy politická správa II. stolice.

3. Tyto mimořádné pracovní hodiny považují se za práci přes čas a musí se zvláště platiti.

4. Úhrnem nesmí práce přes čas přesahovati dvacet týdnů nebo dvěstěčtyřicet hodin v roce. Toto obmezení neplatí pro práce nutné, zejména opravné, když hrozí nebezpečí pro život, zdraví a veřejný zájem, avšak pouze pro dobu přechodnou, z technických důvodů nevyhnutelně nutnou a není-li je možno vykonati v obvyklé době pracovní. Pro tyto práce není také třeba úředního povolení, třeba je však oznámiti příslušným úřadům, v odstavci 1. vyjmenovaným, trvají-li déle než tři dny.

§ 7.

1. Rovněž nevyžadují zvláštního povolení práce pomocné, které nutně předcházejí výrobě (práci) nebo po ní následují, jako na příklad vytápění kotlů, čištění závodních místností, krmení dobytka a pod., i když přesahují obvyklou, v závodě stanovenou dobu pracovní.

2. Za tyto práce považuje se i nutné předávání služby u těch skupin pracovních, u nichž je to nutno v zájmu její souvislosti, vyžaduje-li toho nepřetržitý postup výroby nebo služby.

3. V podnicích, veřejné potřebě určených, může se prodloužiti pro některé skupiny zaměst-

nanců pravidelná doba pracovní, když zaměstnanec je sice třeba déle na místě služebním (v pohotovosti), ale jeho skutečná práce nevyžaduje více než 6 hodin denně. Toto prodloužení připouští se jen tehdy, když kolektivní smlouvy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci o tom ujednané ministr sociální péče v dohodě s ministry účastněnými byl schválil. V podnicích železných drah rozhoduje o této úpravě pracovní doby ministr železnic, vyžádav si předem dobré zdání zástupců zaměstnanců.

4. Všechny tyto práce, pokud přesahují pravidelnou dobu pracovní (práce přes čas), budtež zvláště placeny.

Práce noční.

§ 8.

1. Pracovati v noci, t. j. v době od desáté hodiny večerní do páté hodiny ranní je dovoleno pouze u podniků nepřetržitě provozovaných, v nichž z důvodů technických nesmí se výroba zastaviti.

2. V ostatních podnicích dovoluje se práce noční v uvedený čas pouze v takových případech, kdy toho vyžaduje veřejný zájem nebo pravidelná potřeba obecního. Ministr sociální péče ve shodě s ministry účastněnými vydá o tom zvláštní předpisy.

3. Přechodné práce v noci, vyvolané nutnou opravou závodního zařízení při nastalých poruchách, nevyžadují zvláštního povolení, když by jinak pravidelný chod závodu na delší dobu byl ohrožen.

§ 9.

1. K noční práci mohou se, bráti pouze zaměstnanci mužského pohlaví, starší 16 let. Ženy nesmí se při práci noční zaměstnávat.

2. Ministr sociální péče označí v souhlase s ministerstvy účastněnými ty druhy podniků a závodů, ve kterých se při zpracování surovin nebo látek velmi rychle se kazících, připouští noční práce žen, starších osmnácti let výjimečně a přechodně na kratší dobu.

3. Dále může ministr sociální péče spolu se účastněnými ministry dovoliti výjimečně určitým skupinám podniků, aby mohly zaměstnávat v noci od 10. hodiny večerní do 5. hodiny ranní ženy starší 18 let, když toho vyžaduje nepřetržitá služba v podniku nebo zvláštní zřetel k veřejným zájmům a práce žen sestává z úkonů poměrně málo namáhavých. Udělené dovolení musí býti v závodě vyhlášeno.

Mladiství zaměstnanci.

§ 10.

V podnicích, jmenovaných v § 1, nesmí se zaměstnávat námezdně děti, dokud neukončily povinné návštěvy školní a nedosáhly věku 14 let.

§ 11.

1. Mladistvých zaměstnanců mužského pohlaví do 16 let a ženského do 18 let stáří smí se užívatí jen ku pracím lehkým, které nejsou na újmou jejich zdraví a nepřekážejí tělesnému jejich vývoji.

2. Ku pracím podzemním, čítajíc v to i dolování v odklizech, smí se používatí jen dělníků mužského pohlaví.

Osoby v domácnosti zaměstnané.

§ 12.

1. Osobám zaměstnaným a bydlícím v domácnosti zaměstnavatelově a na další dobu než na měsíc najímaným nebo k osobním službám určeným (včetně t. zv. deputátníků) náleží ve 24 hodinách odpočinek 12 hodin, z něhož aspoň 8 hodin musí připadnouti na nepřetržitý klid v noci a aspoň půl hodiny na odpočinek v době polední.

2. Totéž platí o osobách, najatých ke služebním úkonům, nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým, jako jsou dozor a střežení domů, podniků a hlídka zvířat.

3. Výjimky z nočního klidu dovolují se jen pro ojedinělé, nepravidelně se vyskytující nutné případy. Těžká práce se nesmí konatí od 9. hodiny večerní do 5. hodiny ranní.

4. Rozdělení pracovní doby ponechává se volné úmluvě stran. Ale aspoň jednou týdně musí se poskytnouti zaměstnancům nerušený klid 18 hodin, který by zpravidla připadal na neděli. Za tohoto klidu je dovoleno vyřizovati jen neodkladné práce v domácnosti či hospodářství, při čemž nutno dbáti toho, aby zaměstnanci bylo zajištěno volné nedělní odpoledne. Je-li nutno pracovati v neděli, musí se poskytnouti přiměřený náhradní odpočinek v den všední.

5. Předchozí ustanovení nevztahují se na osoby, zjednané na výpomoc, k ošetření nemocných, ku práci v domácnosti a práci polní, pokud tato výpomoc netrvá déle než 6 dnů.

Trestní ustanovení.

§ 13.

Přestupky těchto ustanovení trestají politické úřady I. stolice, pokud se týče revírní báňské úřady pokutou do 2000 K, nejsou-li dobytny, vězením do 3 měsíců. Opětuje-li se přestupek i trest, může se uložit pokuta do 5000 K anebo trest vězení do 6 měsíců.

Ustanovení závěrečná.

§ 14.

V závodech, v nichž se zkrátí podle tohoto zákona pracovní doba, nesmí býti z toho důvodu snížena mzda, vyměřovaná dle pracovní doby.

§ 15.

1. Zákon tento nabývá účinku 15. dne po vyhlášení.

2. Pro jednotlivé skupiny podniků, nepřetržitě pracujících nebo jich části, může ministr sociální péče v dohodě s ministry příslušnými povolití odklad k provedení zákona, jestli je to nutno z důvodů technických, nebo pro nedostatek zapracovaných sil pracovních.

§ 16.

Ministru sociální péče se ukládá, aby ve srovnání s ostatními ministry provedl tento zákon.

T. G. Masaryk v. r.

Dr. Karel Kramář v. r.

Dr. Winter v. r.

Čís. 92.

Zákon ze dne 20. prosince 1918

o zřízení Všeobecného pensijního ústavu v Praze.

Na základě usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

Ku provádění pensijního pojištění ve smyslu zákona ze dne 16. prosince 1906, z. ř. čís. 1 z r. 1907 a čís. nařízení ze dne 25. června 1914, z. ř. čís. 138, v obvodě československého státu, pokud k němu byl příslušný Všeobecný pensijní ústav pro zřízence ve Vidni, zřizuje se Všeobecný pensijní ústav v Praze, k němuž náleží dosavadní Zemské úřadovny pensijního ústavu I. a II. v Praze, I. a II. v Brně a Zemská úřadovna pensijního ústavu v Opavě. Na Všeobecný pensijní ústav v Praze přechází veškerá působnost Všeobecného pensijního ústavu pro zřízence ve Vidni, týkající se jmenovaných Zemských úřadoven.

§ 2.

Pro Všeobecný pensijní ústav v Praze platí zatím stanovy Všeobecného pensijního ústavu pro zřízence ve Vidni se změnami, jež jsou vzhledem k ustanovení § 1 nutné. Změny ty provede ministerstvo pro sociální péči.

Zatímním představenstvem Všeobecného pensijního ústavu v Praze jest výbor Zemské úřadovny I. v Praze, rozšířený o členy posledního představenstva Všeobecného pensijního ústavu pro zřízence ve Vidni, volené Zemskými úřadovnami II. v Praze, I. a II. v Brně a v Opavě. Zatímním předsedou Všeobecného pensijního ústavu v Praze jest předseda Zemské úřadovny I. v Praze. Pracemi Všeobecného pensijního ústavu pověřuje se do doby, pokud nebude jeho představenstvem jinak rozhodnuto, Zemská úřadovna I. v Praze, která je povede odděleně od svých ostatních prací.

§ 3.

Připojištění (pojištění na vyšší než zákonná plnění) může ve zvláštním oddělení prováděti Všeobecný pensijní ústav v Praze za podmínek, platných pro Všeobecný pensijní ústav pro zřízence ve Vidni.